

Týnecký zpravodaj



číslo 45 - září 2010

Občasník obce Hrochův Týnec a místních částí Stičany, Blížňovice, Blansko a Skalice

Milí čtenáři,

zářijové číslo Týneckého zpravodaje je posledním, které pro vás redakční rada ve složení P. Schejbal, M. Sedláček, J. Násadová, S. Mlíka, B. Husák a B. Herger připravila. Čtyři roky utekly jako voda. Doufala jsem, že se také aktivně zúčastníte tvorby zpravodaje prostřednictvím námětů a článků, ale nestalo se tak. Snad příště. Na co se můžete těšit? Po úvodním slovu pana starosty následuje článek o tom, co vše se v průběhu čtyř let v naší obci stalo. Kolik peněz se podařilo zajistit, jak byly investovány, jaká sdružení vznikla, co je nového v MŠ a ZŠ atd. Dále najdete články o povodních, informace o zámku, Komunitní škole a Tatranu. Nebudou chybět ani Střípky, tentokrát o cukrovaru.

Přeji vám příjemné čtení a nové redakční radě spoustu úspěchů.

Jarmila Násadová

Slovo starosty obce

Vážení spoluobčané,

končí volební období současného zastupitelstva a nacházíme se před novými komunálními volbami. Proto mi dovolu, abych uplynulé čtyřleté volební období ze svého pohledu, doufám i pohledu většiny občanů, zhodnotil.

Jistě si většina z vás všimla, že jsem se v předešlých vydáních zpravodaje většinou nevyjadřoval. Nechtěl jsem zbytečně plýtvat slovy, protože většina z vás viděla, co se v obci udělalo a co se nepodařilo udělat. Nechci a ani nebudu vyjmenovávat všechny akce, které byly v obci provedeny. Vedení obce se dařilo získávat dotace pro obec, ať to bylo z kraje, evropských dotací, státních dotací či mikroregionu Košumberska. Tyto

získané prostředky byly určeny na jednotlivé akce a také byly takto použity. Z akcí za pomoci dotací se podařilo vybavit hasiče novým autem, vybudovat multifunkční hřiště u školy, přechodový ostrůvek před obecním úřadem včetně semaforů pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu a hlavně byla zahájena výstavba čistírny odpadních vod včetně kanalizačních řádů. Přes finanční problémy se domnívám, že se poměrně dost akcí pro zlepšení prostředí v obci podařilo uskutečnit. Ale o tom ať si každý udělá svůj obrázek.

Mrzí mě, že během volebního období se do práce pro obec nezapojili všichni zastupitelé. Pak veškerá práce zůstala jen na radě obce a části zastupitelů. Kritizovat

práci těch, kteří se snaží něco zajistit nebo zorganizovat je celkem jednoduché, ale pomoci řešit problémy je už úplně něco jiného.

Závěrem bych chtěl poděkovat těm zastupitelům, kteří se větší či menší měrou podíleli na práci pro obec. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat i firmám, které při práci pro obec pomáhaly v rámci svých možností jak finančně, tak materiálně. Domnívám se, že spolupráce s většinou firem byla dobrá a v rámci svých možností vycházely obci vstříc.

Nově zvolenému zastupitelstvu obce přeji pevné nervy, dobrou komunikaci se všemi občany a hlavně hodně zdraví při jejich nelehké práci pro obec.

Miloslav Besperát, foto Petr Schejbal



„Něco končí a něco začíná“

Milí čtenáři,

když jsem přemýšlela o obsahu mého posledního článku v Týneckém zpravodaji, napadlo mne jediné - rozloučení a poděkování.

Oblíbený slogan „Něco končí a něco začíná“ najdeme ve spoustě básniček a citátů. Je totiž charakteristický pro celý náš život. Každý den, týden i měsíc něco končí a naopak něco zase nového začíná. To platí obecně, ale vrátím se k současnosti.

Stejně jako dětem skončily prázdniny a

začal nový školní rok, zastupitelům končí čtyřleté volební období. Jaké změny po říjnových volbách nastanou, nedokážu odhadnout. Víím jediné, já mezi zastupiteli nebudu. Rozhodla jsem se totiž v letošním roce nekandidovat. V průběhu čtyř let, kdy jsem měla možnost zasedat v zastupitelstvu, se udála spousta změn v mém životě.

K těm nejdůležitějším, které měly na mé rozhodování základní vliv, patří více povinností v zaměstnání, nutnost zvýšení

kvalifikace, tedy studium další školy. S tím souvisí mnohem méně volného času. Ostatní důvody jsou ryze osobní.

Věřím, že jsem se rozhodla správně. Práce v zastupitelstvu mne mnohému naučila, byla jsem členkou kontrolního výboru, školské rady a také redakční rady Týneckého zpravodaje. Ráda bych poděkovala za podporu, kterou jsem od vás před čtyřmi roky obdržela, a přeji vám šťastnou ruku při výběru nových zastupitelů.

Jarmila Násadová

Modří ptáci Kdo vlastně jsme?

Zájemový spolek lidí a dětí, kteří svou vlastní iniciativou a nápady vytváří jak pro sebe, tak i pro ostatní kulturní využití. Vycházíme z reálné situace a možností v obci a okolí.

V současné době se odstěhovali děti z dětského domova, sídlícího na zámku, do nového domova v Chrudimi – čímž jim touto cestou chceme popřát mnoho štěstí, klidu a aby se jim v novém domově líbilo. V uvolněném zámku nám nyní vznikl prostor pro tvořivé lidi a naplnění vize, o kterých jsme zatím jen hovořili či psali.

Již v minulosti jsme pořádali v zámku úspěšné akce - „Výstava amatérských umělců“, adventní koncerty a jiné. Na těchto akcích jsme od vás všech dostávali

podměty co se zámek a již byla několikrát vyvolána bouřlivá diskuze o budoucnosti zámku, čímž jsme zavinili, že zastupitelstvo se o zámek zajímá s největší vážností, my si jen přejme, aby tento zájem přetrvával, a že budeme moci v prostorách barokního zámku a jeho zahrady uspořádat další lákavé akce - výstavy, přednášky

Ještě závěrem tohoto krátkého článku, chceme popřát všem školákům mnoho úspěchů v tomto školním roce, učitelům trpělivost a vlídnou tvář, rodičům mnoho shovívavosti a vždy otevřenou náruč pro jejich děti.

Za spolek: Adéla Vacková

Foto: V. Vacek, Předávání ceny soutěže „amatérských umělců“ 17. 11. 2009



Co nového u Hrochů



Milí občané Hrochova Týnce. Rád bych vás opět informoval o činnosti občanského sdružení „Hroši – sdružení pro hrochovotýneckou obrodu“. Než vám sdělím, co připravujeme, chtěl bych nejdříve zavzpomínat na naše minulé akce a poděkovat jménem našeho sdružení za vaši účast na nich. Našimi posledními aktivitami byly adventní a velikonoční jarmarky. Obě akce se konaly již druhým rokem a zdá se podle návštěvnosti, že se u vás těší velké oblibě a my jsme tomu rádi.

Jsmo rádi, že námi pořádané jarmarky nejsou jen akcí k utrácení peněz, ale i místem, kde se lidé spolu sejdou a najdou si chvíli, aby se společně bavili.

Obou jarmarků se zúčastnila celá řada lidových řemeslníků a trhovců. Přes velké množství stánků se nám povedlo udržet vysokou úroveň vystavovaného zboží, předváděných lidových řemesel a doprovodného kulturního programu. Této tradici jarmarků chceme zůstat věrni.

A nyní tedy k tomu, co připravujeme.

Také letos se můžete těšit na Adventní jarmark v malebné uličce pod kostelem, který se bude konat 12. prosince. Jarmark bude opět doprovázen kulturním programem, o kterém budete včas informováni plakátem a v místním rozhlase.

Plánujeme také na 23. října společný pěší výlet do okolní přírody, na který vás všechny zveme. Čím více nás bude, tím lépe. Bude-li pěkné počasí, čeká nás příjemný den naladěný podzimmními barvami. Výlet bude spojen s opékáním vuřtů a s nějakou tou zábavou pro děti a bude-li se někdo obětovat a vezme s sebou hudební nástroj, třeba bychom si mohli společně u ohně zanotovat. Účelem této akce je prožít příjemný den se svou rodinou a svými přáteli na zdravém vzduchu a s nevázanou zábavou. Čas a trasa výletu bude upřesněna na plakátu, který bude vyvěšen v Pizzerii u Žíznivého mnicha a snad i na obecní vývěsce u obecního úřadu.

Rádi bychom taky přivítali v našich řadách další členy. Sdružení „Hroši – sdružení pro hrochovotýneckou obrodu“ nemá pevné zaměření. Je to volné sdružení pro využití volného času nejrůznějšími způsoby a oživení kulturního života v naší obci. Proto máte-li chuť a chcete naši činnost podpořit, nebo obohatit něčím novým, přijďte, budete v našem kolektivu vítáni.

Za sdružení Hroši – sdružení pro hrochovotýneckou obrodu Aleš Sodomka

Poděkování

S ohledem na to, co v naší obci bylo vykonáno v tomto volebním období na zvelebení hřbitova, okolí kostela, historických památek, místních komunikací, při výstavbě ČOV a kanalizace, atd., je povinností nás občanů poděkovat odstupujícímu vedení obce a zastupitelstvu obce za obětavost, pracovitost a starostlivost v celém volebním období. Myslím si, že mluvím za všechny, když napíšu, že zde nikdy v novodobé historii nebylo pro obec tolik vykonáno. Proto bych jim chtěl, jako řadový občan, touto cestou

poděkovat i za ty, kteří tuto skutečnost nevidí nebo nechtějí vidět.

Stanislav Hájek, foto Petr Schejbal



Nové věžní hodiny na kostele sv. Martina



Prostranství mezi kostelem a pizzerií



Během dne jsme měli možnost se porozhlédnout po okolí tábora v blízkých vesničkách, ale byl jsem zaražen poměrně malým turistickým ruchem v tomto atraktivním prostředí u Broumovských stěn, porovnávám-li to s minulými tábory. A to bylo krásné letní počasí, které letošním táborníkům zvláště přálo.

Tábory mají své jedinečné kouzlo a tento k nim zvláště patřil. Své dojmy z tohoto ročníku si táborníci zachytili na fotografiích, kronikách a na videodokumentaci, kterou mohli již táborníci vidět na „Rozlučce s prázdninami“ 4. září v prostorách bývalého koupaliště v Hrochově Týnci. Slavnostního soustředění se zúčastnila většina těch mladších a někteří přišli i s rodiči. Nenáročný program odpoledne od 15 hodin začal táborovou poutí, potom si táborníci opekli

Ještě před prázdninami nastala velká vedra. Domnívali jsme se, že děti prázdninových teplých dnů využijí ve vodáckém oddílu, ale byl to omyl. I účast dětí na vyhlášeném vítání prázdnin pořadatele zklamala.

Jenom pár statečných jedinců využilo možnosti pravidelných setkání na skupinové loděnici, takže výpravy po řece Novohradce dál - za humna - se zúčastnila jen dvě děvčata. A jak se dalo očekávat, nepluli jsme daleko. Špatný způsob plavby je brzy vysílil a v Úhřeticích jsme to museli ukončit.

Jen dospěláci, bývalí i nynější členové oddílu, se vypravili na pořádnou vodu na řeku Vltavu a velmi si to tam pochvalovali.

Celoroční přípravu našeho tradičního tábora zařizovala letos pouze na jednom běhu paní Miroslava Rabasová. Tábor byl zato řádně obsazen. Táborníků bylo 130 a z toho přibližně 100 dětí. Paní Rabasová se obklopila dobrým a spolehlivým kolektivem vedoucích a instruktorů, z nichž vynikali vedoucí z rodiny Pulkrábků z Kostěnic, hlavně pak Roman Pulkrábek. Většina z nich se našich táborů s paní Rabasovou účastní léta, znají táborové zvyky a rituály, takže nic je tady nepřekvapí. Bez potíží se podařilo tak velký tábor dovést do veselého konce, i když začátek byl pokažen při odjezdu vydatným deštěm. Život v táboře byl podřízen motivu celotáborové hry „Vládcí času“. Během hry si táborníci procházeli významná časová období a v den, kdy jsem tam přijel na návštěvu, probíhala čínská vláda „Dynastie Ming“. V příštích dnech se časoprostorový děj přenesl například k „Janě z Arku“ a skončilo to vše jak jinak než na „Divokém západě v Severní Americe“. Celý den jsem sledoval kamerou a foťákem již od rozcvičky - starší táborníci ji

měli náročnější až v lese na kopečku, mladší děti se protahovali na táborovém náměstí. A potom se začaly po táboře producírovat po čínsku oblečené a nalíčené gejši, které předváděly na doplnění čínské atmosféry čajové obřady. Táborníci měli ale mnohem důležitější úkol. Tábor totiž zrovna objeveno tajemství výroby střelného prachu a všichni běhali po přílehlém lesíku a přes různé překážky (potulné loupežníky a terénní vlny) dopravovali do tajných výroben střelného prachu různé komponenty.

Po dobrém obědě se na táboře objevily veselé dámy v bílém se znaky „První pomoci“. Nejdříve „zohavily“ některé vedoucí jako zraněné figuranty k předvádění první pomoci zraněnému. Byli jsme překvapeni odezvou zvláště mladších táborníků na kontrolní otázky, které zodpovídali rychle a bez rozpaků. Ti starší byli rozpačitější.

Celý den bylo pěkné počasí, pražilo sluníčko a tak se všichni vypravili k rybníku pro osvěžení ve vodě. I navečer vypukla terénní hra a po večeri bylo už osobní volno, které většina táborníků strávila na louce při různých sportovních hrách, pro něž byl tábor dobře zásoben sportovním nářadím. Mladší děti za pomoci instruktorů skládaly a spřádaly svá psaníčka a pohledy rodičům a některé jen tak seděly a klábosily. Vedoucí a instruktoři hodnotili a připravovali další hry. Nástupy vždy ráno a večer již mají zaveden svůj rituál - vztyčení a spuštění státní vlajky, pochod oddílu na svá místa za svou oddílovou vlajkou, oddílové pokřiky při hodnocení. Dnes proběhlo pasování některých táborníků do funkcí z táborového ranníku do táborového odpoledníku. Pak už jsme však již ukončili svou návštěvu a vydali se zpět domů.

vuřty, zazpívali svoje písničky a popěvky a byl čas na „zlatý hřeb“ programu - na ohňostroj. Z Rozlučky jsme se rozešli zrovna včas, vzápětí začalo pršet. Zřejmě zásahem čarodějnických sil hlavní táborové vedoucí, se počasí přesně v čase konání „Rozlučky“ vydařilo. Pokazil to však zásah vandalů, kteří poškodili vodovod v objektu a způsobili tak menší záplavu na záchodech. I letos se příprava „buřtáku“ neobešla bez komedie. Nějaký dobrák nám na připravenou kupu proschlého dřeva vyklopil fúru čerstvě osekanych větví a přidal k tomu - podařený ekolog - šest ojetých pneumatik. Takže nám rozdělání ohně trvalo 2 hodiny, za přispění plynových podpalovačů se nakonec oheň rozhořel. Takže na mne zbylo ještě vypátrat majitele oněch pneumatik a požádat ho, aby si je zas odvezl.

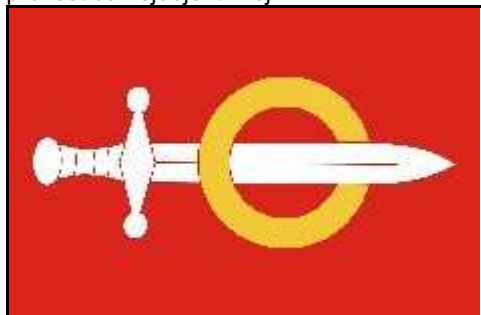
Se záblesky bohatých obrazců ohňostroje nám tak skončilo opět jedno tábornické období a my se zase můžeme těšit na další. A to se již vlastně začalo připravovat, jak jsem poznal z promluv vedoucích a instruktorů, jimž tímto děkuji za nadšenou a obětavou přípravu a hladký průběh tábora.

text a foto Stanislav Mlíka



Stav obce Hrochův Týnec

Prezident Spojených států amerických každoročně přednáší svůj projev, ve kterém hodnotí stav Unie. V následujících řádcích bych chtěl podat podobný přehled z jednotlivých oblastí života obce ve volebním období 2006 - 2010. Toto hodnocení je samozřejmě subjektivní, ale pokusím se ho provést co nejobektivněji.



Nová vlajka obce

Zastupitelstvo a rada obce

Na práci zastupitelstva obce se jednotliví zastupitelé podíleli rozdílně (viz. článek starosty obce). Na internetových stránkách obce lze si zjistit účast zastupitelů na jednáních zastupitelstva, kterých bylo celkem 33 (2006 - 4 zasedání, 2007 - 10, 2008 - 7, 2009 - 8, 2010 - 4). Účast se pohybuje za uplynulé volební období od 41 do 100%. Při přípravě jednání byly využívány internetové stránky obce, takže většinu materiálů si mohou zastupitelé i občané předem prostudovat.

Rada obce se celkem sešla 66 krát (2007 - 18 krát, 2008 - 17 krát, 2009 - 19 krát, 2010 - 12 krát). Jednotlivá jednání zastupitelstva a rady probíhala v konstruktivním duchu. Hledala se zde co neoptimálnější řešení jednotlivých problémů a úkolů chodu obce.

Hopodaření obce

Ve letech 2006 - 2010 se podařilo získat 39 dotačních titulů (rok 2007 7 dotací v hodnotě 3 808 095 Kč, rok 2008 7 dotací v hodnotě 1 606 535 Kč, rok 2009 13 dotací v hodnotě 10 021 554 Kč, rok 2010 12 dotací v hodnotě 41 062 777 Kč) a tak zajistit do rozpočtu obce částu 56 468 961 Kč. Mezi nejvýznamnější akce, které bylo možno proto uskutečnit patří:

- čistírna odpadních vod a dostavba kanalizace - dotace 39,58 mil Kč z MZe ČR a 3,0 mil Kč z Pardubického kraje, celková hodnota díla je 97,548 mil Kč.

- cisternová automobilová stříkačka - dotace 2,5 mil Kč z Min. vnitra ČR, celková hodnota 5 mil Kč

- multifunkční hřiště u základní školy - dotace 4, 57 mil Kč z ROP, celková hodnota díla 4,96 mil Kč

- rekonstrukce sociálního zařízení v základní škole - dotace 2,49 mil. Kč z Min. financí, celková hodnota 2,95 Kč

- přechod před obecním úřadem - dotace 1,18 mil Kč ze SFDI, celková hodnota 1,5 mil. Kč.

Finanční situace obce je v současné době konzultována a dvěma bankovními domy - Českou spořitelnou a Komerční bankou, u které má obec otevřený úvěr na splácení výstavby ČOV. Ve spolupráci s Českou spořitelnou byl vypracován

rozpočtový výhled obce do r. 2013, který je určující pro hospodaření obce v dalších letech.

Hospodaření obce bylo každoročně kontrolováno pracovníky oddělení přezkumu hospodaření Krajského úřadu Pardubického kraje. Obec byla hodnocena stupněm A - bez závad.



Výstavba ČOV

Zaměstnanci obce

Mezi zaměstnanci obce došlo ke změně na místě pracovnice podatelny. Pro potřeby údržby a úklidu obce se každý rok podařilo obstarat pomocí Úřadu práce finanční prostředky pro několik dalších pracovníků. Bez nich si lze těžko představit chod obce tak, aby byla např. posekána tráva, odvezen nepořádek, který se čím dále častěji objevuje v obci, zajištěna údržba hřbitova atd.



Úklid cesty na Honbice

Předškolní výchova a školství

V roce 2008 rozhodlo zastupitelstvo obce o přestěhování místní knihovny z mateřské školy do budovy ZUŠ. Tím se zde uvolnily místnosti pro vybudování čtvrté třídy a mohlo dojít k navýšení kapacity mateřské školy na 100 dětí. Tato kapacita je nyní využita téměř na svoji povolenou hodnotu. Svoji vybaveností je mateřská škola jednou z nejhezčích v okrese.



Nové oddělení MŠ

V základní škole došlo v roce 2006 k výměně ředitele. Zde byl odstoupjící ředitel nahrazen Mgr. Jiřinou Macháčkovou. Podle zprávy školské inspekce lze říci, že činnost pedagogického sboru je kvalitní. Ve vybavenosti základní školy byla provedena rekonstrukce sociálních zařízení, tělocvičny, kanalizace, vybudováno nové multifunkční hřiště s umělým povrchem, nakoupeny interaktivní tabule, nový nábytek, atd. Základní škole se podařilo získat grant z operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ ve výši 2,4 mil. Kč na projekt „Každý máme šanci“.

Při základní škole začala také působit Komunitní škola, která zajišťuje různé kurzy a také různé výlety za kulturou.

Základní umělecká škola byla v červenci 2010 zasažena povodní. Proto zde musely být vyměněny podlahy. O úrovni výuky si mohou rodiče udělat obraz na pravidelných žákovských koncertech a také při vystoupeních dechového orchestru ZUŠ.

Závěrem tohoto odstavce je nutno také připomenout činnost občanského sdružení Hrošici, které působí v dopoledních hodinách v budově ZUŠ a vytváří pestrý program pro maminky s dětmi, které ještě nechodí do MŠ.



Multifunkční hřiště

Spolky a organizace

V obci působí tyto spolky a organizace:

Sbor dobrovolných hasičů - činnost našich hasičů jsme v poslední době mohli sledovat při povodni v červenci. Jeho členové vyjžděli k zásahům při požárech, větrných pohromách, povodních atd. Zajišťují také asistenci při různých akcích pořádaných v obci.

Fotbalový oddíl Tatran - zajišťuje účast družstev žáků, dorostenců a mužů na fotbalových soutěžích, turnaje v kopané a dále např. program při pálení čarodějnic atd.



Turnaj v malé kopané

MO českého rybářského svazu - pořádá rybářské závody pro děti.

Pionýrská organizace Mladá garda - pořádá letní pionýrský tábor, zastřešuje

vodácký oddíl, pořádá další akce pro děti (viz. článek p. Mlíky).

MO českého mysliveckého svazu - pořádá pálení čarodějnic s doprovodným programem.

Občanské sdružení Hroši - sdružení pro hrochovotýneckou obrodu - obnovilo jarmarky v Hrochově Týnci, které se společně s doprovodným kulturním programem uskutečňují před Velikonocemi a Vánoce.

Veterán car club - organizuje pravidelná setkání veteránů a motorkářů.

Keramická dílna - zde je možno zkusit vyrobit keramická díla.

Kultura

Zde připomenou jen některé akce, na kterých se obec zúčastnila při jejich organizování: Májové slavnosti, vítání občánků, oslavy ukončení II. světové války, setkání důchodců, besedy se zajímavými osobnostmi na různá témata, atd. Proběhly

také dvě výstavy historických fotografií obce, na nich byly pokřtěny první dva díly publikace o Hrochově Týnci.

V obci je místní knihovna. Paní knihovnice spolupřádá pasování prvňáčků, Noc s Andersenem aj.

V neposlední řadě bylo obnoveno čtvrtletní vydávání Týneckého zpravodaje. Děkuji všem, kteří pomohli s jeho přípravou.



Májové slavnosti 2010

Co dál v novém volebním období

Před novým zastupitelstvem obce bude úkol zajistit dostatečné finanční prostředky zejména pro tyto akce:

- oprava částí kanalizace, která jsou v současné době v majetku obce, do takového stavu, aby bylo možno ji předat do užívání VaK Chrudim. Potm bude možno provést opravy komunikací a chodníků.

- oprava mostu ke hřišti

- oprava komunikací

- rekonstrukce areálu zámku a zámecké zahrady

- snížení tepelné náročnosti objektů v majetku obce, atd.

Pro tyto úkoly přeji obci zastupitele, kteří vytvoří tým ochotný pracovat pro obec a schopný vést obec k rozvoji v následujícím nelehkém období.

text a foto Petr Schejbal

Červencová povodeň

Třetí červencový víkend byl i v naší obci ve znamení velké vody. V sobotu odpoledne se zvedla říčka Ležák tak, že musela hrochovotýnecká jednotka vyjet k některým zatopeným sklepům. Po pokračujících prudkých a vydatných deštích voda z této řeky zaplavila mnoho sklepů rodinných domků a tři ordinace. Postiženo bylo přes sto objektů. Paradoxně nebyla ušetřena ani požární zbrojnice. Okamžitě byly k pomoci svolány i sousední sbory dobrovolných hasičů např. z Chrudimi, Slatiňan, Nasavrka a Chroustovic se svými RAFTY (nafukovací čluny). S veškerou technikou se zúčastnil i Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje.

Po opadnutí největší vody a po krátkém odpočinku se hasiči v pondělí brzy ráno shromáždili v zaplavené zbrojnici a začali s odklizením pytlů s pískem a zničeného vybavení sklepů a čerpáním vody ze zatopených sklepů. Naším hasičům nabídli svou pomoc i kolegové z Topole, Skutče a Luže, kteří přijeli a pomáhali s čerpáním vody ze zatopených sklepů, a členové ostatních sborů (namátkově SDH Nabočany).

V úterý byly přivezeny a zájemcům zapůjčena a dovezeny vysoušeče promočených stěn a začalo se s čerpáním studní, které mohly být kontaminovány. Hasiči se bohužel museli vracet i do již vyčerpaných sklepů, kam se opět dostala silným spodním proudem voda. Od soboty odpoledne do úterního podvečera odpracovali při pomoci svým bližním členo-

vé SDH Hrochův Týnec více než 570 hodin. Všem těmto „kamarádům v nouzi“ patří naše velké díky. Bohužel si zřejmě někteří občané neuvědomují, že tuto pomoc poskytují hasiči dobrovolně a bez nároku na jakékoliv finanční náhrady a chovají se k nim velice sprostě. Naštěstí je to jen několik málo jedinců a na to jsme si již za ta léta zvykli. I jim přejeme, aby naši pomoc nemuseli do budoucna potřebovat.

Za sebe mohu konstatovat, že za svými hochy stojím, věřím jim a vím, že kdykoliv bude kterýkoliv občan v nesnázích - bez přemýšlení pomohou.

Bohuslav Kyšperka, starosta SDH Hrochův Týnec

foto: <http://www.sdht.xf.cz>; Petr Schejbal



Střípky z dějin Hrochova Týnce - část 7.

První cukrovar v Hrochově Týnci 1. díl

V čísle 2/2010 Vlastivědných listů Pardubického kraje byl publikován článek ing. Vlastislava Smutného, který se zabýval prvním cukrovarem v Hrochově Týnci. Jelikož svým rozsahem přesahuje možnosti Týneckého zpravodaje, tak bude uveden na pokračování.

Úvod

Chrudimsko bylo a dosud je jednou z významných řepářských oblastí v Čechách.

Logicky zde tedy v době druhé vlny rozvoje cukrovarnictví v 60. a 70. letech devatenáctého století vzniklo několik cukrovarů. Jeden, nejmladší z nich, v Hrochově Týnci.

Přibližně po sto letech provozu byly všechny zdejší cukrovary nahrazeny jedním novým velkým cukrovarem, umístěným nedaleko městečka Hrochův Týnec. Původní menší cukrovar tak byl zastíněn a záhy zapomenut.

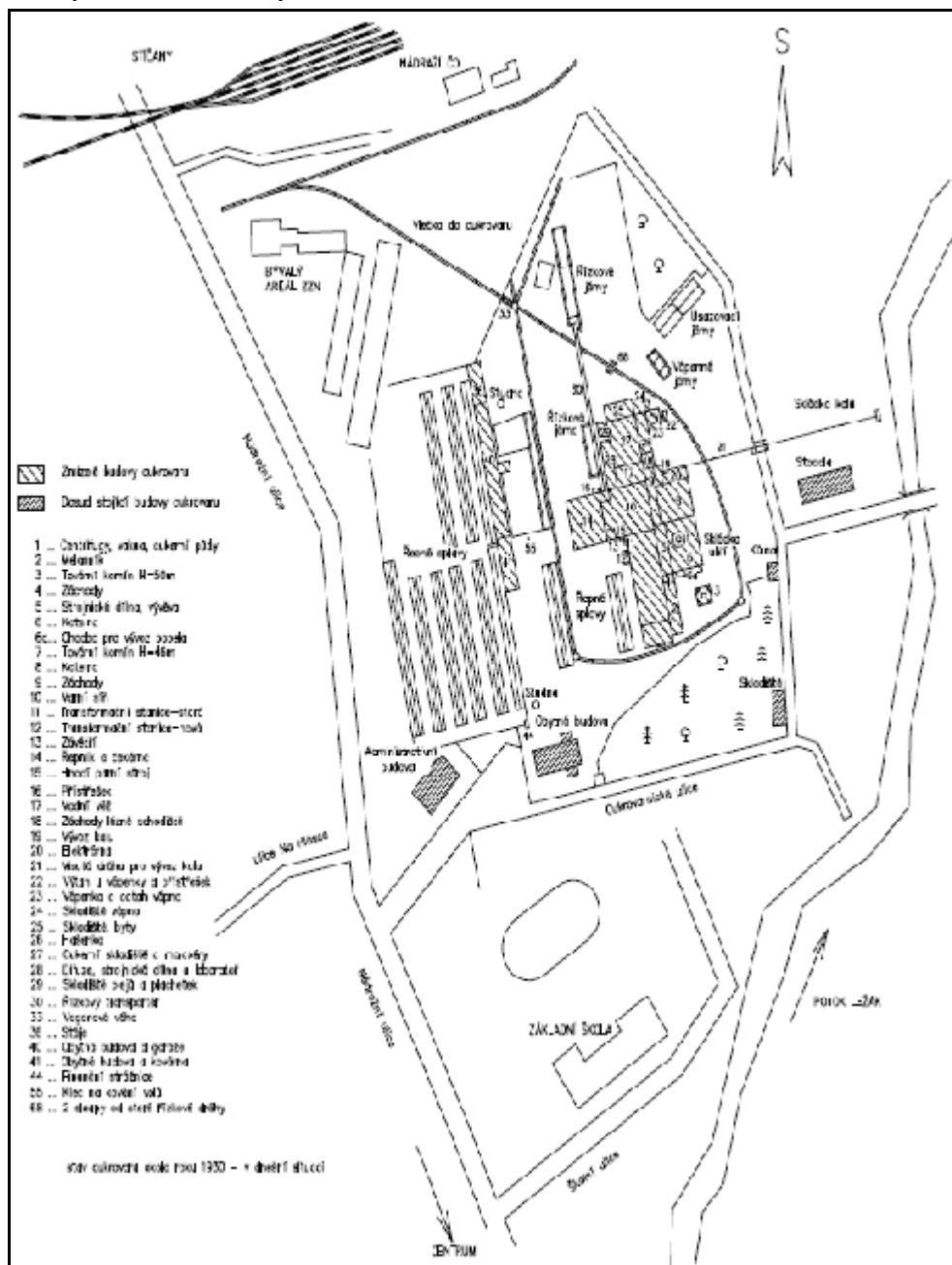
Dnes na Chrudimsku není v provozu již žádný cukrovar. Zvláštní je, že zatímco budovy ostatních zdejších cukrovarů

dodnes v nějaké podobě existují, v Hrochově Týnci byly oba, tedy ten starý i ten nový, do základů zbořeny. Každý z hrochovotýneckých cukrovarů zanikl v jiné době a za jiných okolností, ale společně oběma je to, že po nich, respektive po nadzemní části jejich provozních budov, nezůstalo nic.

Doba gründerská

První cukrovar, který je předmětem našeho pojednání, vznikl v Hrochově Týnci v roce 1871. Výrazná snaha o shromáždění prostředků k jeho stavbě upisováním akcií může být datována od roku 1869. V popředí snah o vybudování cukrovaru stál tehdy majitel velkostatku v Hrochově Týnci Petr Karel Šlechta z Hrochova. Z jeho iniciativy se konala 19. prosince 1869 v hrochovotýnecké škole schůze zájemců o společné podnikání v oboru cukrovarnickém. Tato schůze zvolila přípravný výbor, který kromě statkáře Šlechtu tvořili JUDr. Josef Machek, advokát

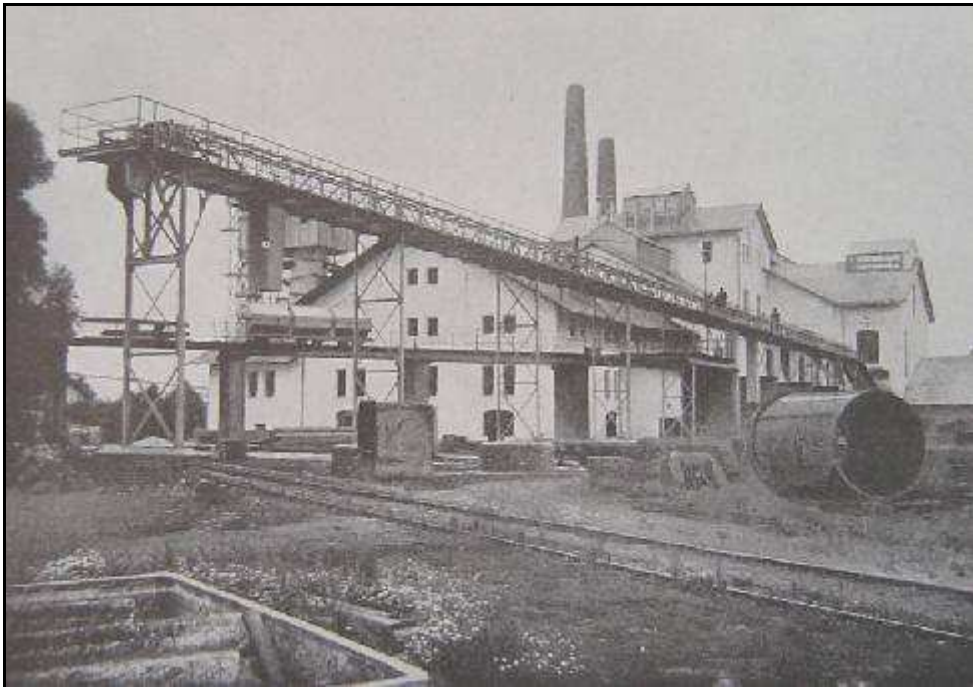
z Chrudimi, Jan Patočka, purkmistr z Chrasti, František Krupař, rolník z Chroustovic, Josef Slavík, starosta obce Horka, Jan Zitko, rolník z obce Kočí a František Trnka, rolník ze Zaječic. Tento výbor zpracoval stanovy a rozeslal výzvu k upisování akcií. Výzva se ovšem zpočátku míjela účinkem a bez ohlasu zůstaly i výzvy k účasti na dvou schůzích výboru v únoru 1870. Až když vyvstalo reálné nebezpečí stavby cukrovaru v blízkých Chroustovicích, byla 15. ledna 1871 svolána další schůze a ta se již setkala se značným zájmem. Podařilo se upsat částku vyšší než 263 000 zlatých. Jen pro rámcovou představu uvedme některé ceny z oné doby: Plat úředníka v takzvaně zajištěném postavení byl tehdy 50 až 60 zlatých měsíčně, zkušeného dělníka asi 30 zlatých. Cena 1 kg másla odpovídala dvěma zlatým, kilo mouky se dalo pořídit za 20 krejcarů (100 krejcarů = 1 zlatý). Pánský oblek byl k dostání třeba za 15 zlatých a roční nájem bytu v Praze za 200 až 300 zlatých...



Zleva Ing. Josef Bromovský, Ing. Karel Schulz. Sedící pravděpodobně Daniel Märky, společníci firmy v 60. - 70. letech 19. století. Vpravo stojí pravděpodobně administrativní ředitel hradecké továrny Ing. V. Urban

Vlastní stavba začala v druhé polovině března 1871, když předtím inženýr Josef Bromovský z Hradce Králové a stavitel František Schmoranz ze Slatiňan určili budoucímu cukrovaru vhodné místo na levém břehu potoka Ležáku, nedaleko soutoku s řekou Novohradkou, u silnice vedoucí do tehdy samostatné obce Stičany. Stavební část zajišťoval Fr. Schmoranz, strojní vybavení dodala firma Bromovský. Stavba cukrovaru určeného ke zpracování 14 – 17 tisíc tun cukrové řepy zdárně postupovala a tak 19. listopadu 1871 byl „Společenský“ a rolnický cukrovar v Hrochově Týnci“ vysvěcen a tři dny na to zahájena první kampaň. Budovy cukrovaru byly postaveny poněkud větší, než předpokládal původní projekt. To později umožnilo další zvýšení výrobní kapacity.

pokračování na str. 7



Pohled na cukrovar od severozápadu, v popředí transportér na řízky fy Wiesner. Pod ním na mostě původní řízková dráha s vozíky

Pokračování ze str. 6

Na druhé straně to ale znamenalo, že akciová společnost vkročila do první kampaně s výrazným dluhem. Náklad na stavbu cukrovaru totiž činil ve skutečnosti 528 000 zlatých. První kampaň trvala do poloviny března 1872 a skončila značným schodkem. Ani druhá kampaň neskončila se ziskem. Akcionáři ztratili důvěru a začali akcie pod cenou prodávat. Jen díky obratnému konání místopředsedy společnosti Dr. Karla Schmögra (lékaře z Chrasti) podařilo se cukrovar do kampaně 1873/74 finančně zachránit. Vina byla svalována na dosavadního technického ředitele cukrovaru Kříčku a ten byl proto ve funkci nahrazen Františkem Wagnerem, do té doby adjunktem cukrovaru v Chrudimi.

V dalších kampaních již cukrovar dobře prosperoval a dařilo se jej vybavovat i moderními stroji. Tak se podařilo zvýšit zpracovatelskou kapacitu v kampani 1885/86 až na 19 300 t. Průměrně bylo denně zpracováno 315,9 t řepy. Prosperující cukrovar byl tehdy přínosem nejen pro Hrochův Týnec, ale třeba i pro Národní divadlo v Praze. V roce 1880 bylo správou cukrovaru věnováno 300 zlatých na stavbu divadla a záhy jeden tisíc na obnovu divadla po požáru v roce 1881. V roce 1883 došlo k přístavbě a modernizaci závodu. Větší část stavebních prací provedl stavitel František Šťovíček z Chrasti.

Cukrovar se také na konci 19. století, ve vlastním zájmu, výrazně podílel na zbudování místní dráhy chrudimsko – holické (trasa z Heřmanova Městce do Borohrádku). Železniční stanice Hrochův Týnec na této dráze, byla postavena v roce 1899 a jistě ne náhodou nedaleko areálu cukrovaru, který byl připojen vlečkou o délce 900 m. Lze možná namítnout, že připojení cukrovaru přes vlečku s úvratí nebylo nejlepší vizitkou železničních projektantů, a nebylo ani oceněním velkého podílu cukrovaru na tom, že se trať postavila. Díky této investici se však stal cukrovar v Hrochově Týnci před první světovou válkou největším cukrovarem na Chrudimsku.

Například v kampani 1910/1911 zde bylo zpracováno 45 405 t řepy a vyrobeno 6 860 t cukru. Průměrná denní kapacita byla již 656,4 t zpracované řepy.

Zařízení cukrovaru

Zařízení cukrovaru popisuje dobová vzpomínka takto:

Řepa dopravená z Riedingerových splavů je zvedána řepným kolem do Wiesnerovy hřeblové pračky z roku 1893. Znečištěná plavící voda je čerpána vodním kolem do dvojitých usazovacích jam a následně do potoka Ležáku. Vypranou řepu dopravuje 17 metrový výtah z roku 1885 do dvou řezaček o průměru 2 metry (výrobek firmy Perner z Týnce nad Labem z r. 1897).

Sladké řízky unáší pásový dopravník, (šířka pásu 500 mm, délka 70 m), do difuse. Robertova difusní baterie je tvořena patnácti 50 hl nádobami. Difuse postavena firmou Škoda v roce 1892. Vyslazené řízky se dopravují k řízkolisům Selwig, dodaným firmou Märky, Bromovský & Schulz v roce 1900. Tzv. řízkový bagr – v podstatě korečkový elevátor na vyslazené řízky, s korečky šířky 700 mm, byl namontován též firmou Škoda ve stejném roce. Z odměrky difusní šťávy prochází šťáva přes předeřhřivače na trojnásobnou saturaci za přídavku vápenného mléka a oxidu uhličitého. První saturace má 5 těles dodaných firmou Märky, Bromovský & Schulz v roce 1892. Vysrážený nadbytek vápna na 1. a 2. saturaci se odstraní na jedenácti kalolisech firmy Janáček z Ranska. Po třetí saturaci se filtruje – tzv. cedí na třech starších kalolisech Daňkových. V cukrovaru jsou dvě samostatné vápenné pece o obsahu 20 m³ a současně i dva parní stroje (uhličtíky) k odsávání oxidu uhličitého z vápenky do saturací. Plyn se čistí a chladí ve dvou dřevěných promývačích, tzv. laveurech. Lehká šťáva se po zahuštění v odparce na šťávu těžkou zfiltruje na třech cedáčích. Odparka je sestavena ze tří ležatých odpařováků typu Welner-Jelínek a čtyř starších Robertových těles. Odpařovací

tělesa jsou sestavena jako stanice s trojnásobným odpařovacím účinkem (triple-éffet).

Následuje další odpařování – sváření na cukrovinu - ve dvou tělesech (nazývaných varostroje nebo-li vakua) za vysokého podtlaku. Cukrovina obsahuje pouze 4 - 6 % vody, zbytek je převážně v podobě krystalů. Dvě tělesa na 1. produkt pochází z roku 1914 od chrudimské firmy Wiesner. Každé těleso má průměr 2,9 m a výšku 4,6 m, odpařovací plochu 60 m² resp. náplň cca 30 t cukroviny. Tato dvě tělesa jsou zachycena na vzácně dochované fotografii společně s menším tělesem na třetí produkt o výšce 4 m, které bylo firmou Wiesner pouze rekonstruováno.



Vakuová stanice - dodávka fy Wiesner z roku 1914

Cukrovina se vypouští z vakuí do mísidla. Mísidla, neboli refrigeranty, jsou v cukrovaru dvě – první z roku 1892 od firmy Českomoravské strojírny s jednostranným pohonem žebrovitého míchadla a druhé z roku 1906 od firmy Märky, Bromovský & Schulz s oboustranným pohonem elipsovitého míchadla.

Obě mísidla byla přibližně 7 m dlouhá, přes 2 m široká a 2,1 m hluboká. Řádně ochlazená a promíchaná cukrovina se odstřeďuje (vytáčí) na dvou odstředivkách se spodním samočinným vyprazdňováním. Získává se surový cukr 1. produktu a zelený syrob. Zelený syrob je svařen na 2. cukrovinu, vypouští se do mísidel, kde za stálého míchání další cukr v několika dnech vykristalizuje. Odstředěním této cukroviny na centrifugách, dává asi 40 % cukru, používány jsou odstředivky Hamplový. Odtékající syrob sváří se ještě jednou a vypouští do železných nádržek (reservoirů), kde dozrává (krystaluje) několik týdnů, při teplotě 50° C. Po odstředění se získá 3. surový cukr (3. produkt nebo-li zadina) a melasa.

V cukrovaru se používá parních strojů o celkovém výkonu 251 kW. Výrobu páry, potřebnou k pohonu těchto parních strojů, jakož i ohřívání a sváření šťáv zabezpečuje sedm Fairbairnových kotlů, tj. dvojpřímocných kotlů s žárovými trubkami. Z těchto kotlů 3 (postavené firmou Märky, Bromovský & Schulz v roce 1903) se používají k výrobě páry pro parní stroje. Tři kotle s přetlakem 4,5 atm a plochou 172 m² (z roku 1882), vyrábějí páru pro vaření. Poslední kotel má plochu 220 m², pracuje s tlakem 7 atm, pochází z roku 1898. Továrna je osvětlena svítivým, vyráběným z kamenného uhlí a parafinu.

Vlastislav Smutný

Tak nám konečně končí prázdniny!



Proč konečně? No protože se závěrem prázdnin začíná nová fotbalová sezóna, na kterou se celá naše parta nadšenců kulatého nesmyslu, nedočkavě těší už od konce té minulé!

A letos je to už naše čtvrtá!

Začátky našich malých borců v mladší přípravce sice nebyly nijak oslnivé – dokázali jsme přivést z turnaje i skóre 0:15

ve prospěch soupeře, ale občas se zablýsklo na lepší časy a mičudu jsme z naší sítě lovili „jen pětkrát“.

Věděli jsme, že je před námi pořádný kus práce, ale naši kluci se přesto nenechali odradit a věřili, že když vytvraví, určitě se lepší výsledky brzy dostaví. Trénovali jsme dvakrát týdně – někdy to bolelo, jindy jsme si zase užili spoustu

legrace. A to nejen na hřišti, ale třeba i na zimním víkendovém soustředění v Daňkovicích. A tak se z nás časem stala bezva parta, do které patří i naši fanoušci a hlavně také rodiče, kteří s námi neúnavně jezdí na zápasy a fandí a radují se z každého našeho úspěchu.

Odměnou za naši vytrvalou práci pak bylo krásné třetí místo v konečném pořadí družstev okresního přeboru a také fakt, že jsme dokázali porazit všechny týmy.

A proto děkujeme všem našim malým reprezentantům, jejich rodičům a fandům a v neposlední řadě také sponzorům: firmám FRAMEX, ELPO a AUTOOPRAVNA DOUDA. Díky nim naši malí fotbalisté hájí barvy klubu v dresech a bundách s logem TATRANU.

Pokud by si tento článek přečetl nějaký fotbaluchtivý borec a chtěl by to s námi také zkusit, ať se neprodleně dostaví buď v pondělí nebo ve čtvrtek vždy v 17:30 hodin na hřiště TATRANU, rádi ho mezi sebou přivítáme.

Na závěr celému našemu týmu přejeme hodně sil do lých bojů v nadcházející těžké sezóně v kategorii starších žáků a už nyní můžeme prozradit, že za snahu na sobě pracovat a zlepšovat se, bude na naše „čtálisty“ určitě čekat nějaká ta odměna a překvapení.

Vlado Pilař a Honza Vančura
trenéři starších žáků

Program fotbalového oddílu TATRAN

Starší žáci - okresní přebor

NE 26.9.	9:30	Vítanov - TATRAN
NE 3.10.	9:00	TATRAN - Svratouch
NE 10.10.	10:00	Svidnice - TATRAN
NE 17.10.	9:00	TATRAN - Rváčov
NE 24.10.	10:00	Chroustovice - TATRAN
NE 31.10.	9:00	TATRAN - Vítanov

Dorost - okresní přebor

SO 26.9.	10:00	Holetín - TATRAN
ÚT 28.9.	16:30	TATRAN - Vítanov
NE 3.10.	10:30	TATRAN - Bojanov
NE 10.10.	13:30	Dřenice - TATRAN
NE 17.10.	10:30	TATRAN - Junior 2007
NE 24.10.	10:30	TATRAN - Tuněchody
ČT 28.10.	14:30	Rváčov - TATRAN
SO 30.10.	14:00	Zaječice - TATRAN

Muži - okresní přebor

SO 25.9.	16:30	Krouna - TATRAN
SO 2.10.	16:00	TATRAN - Nasavrky
SO 9.10.	16:00	Chroustovice - TATRAN
SO 16.10.	15:30	TATRAN - Tuněchody
SO 23.10.	14:30	TATRAN - Stolany "B"
SO 30.10.	14:30	Chrast - TATRAN

Moudrosti věků

Ve vztahu k nastávajícím komunálním volbám bych ještě jednou zalistoval v kronikách Hrochova Týnce, kde se píše: „Dekretem zemského úřadu v Praze ze dne 4. 4. 1936 č. 107/1, který byl městskému úřadu doručen dne 30. 4. 1936, rozpouští se podle § 106 obecní zastupitelstvo, protože v důsledku poměrů v obecním zastupitelstvu zavládnuvším není sto, aby plnilo povinnosti mu uložené a nelze také očekávat, že by se v dohledné době tento stav změnil.“

Na dlejších stránkách kronikář píše:

„Po volbách, jenž vykonány byly za naprostého klidu a pořádku, ale přece za

určitého vnitřního rozehvění ve školní budově dne 6. prosince 1936, se sešlo nově zvolené zastupitelstvo města Hrochova Týnce se svým starostou panem Josefem Dvořákem v čele, k první řádné schůzi své v místnosti starobylé radnice dne 5. února 1937. Všeobecné uspokojení, které mezi přítomnými vládlo, bylo zároveň výrazem uspokojení jak jednotlivých politických stran, tak také všeho obyvatelstva. Každý přirozeně byl zvědav, jakým směrem nový starosta míní postupovat či jakým programem míní svou starostenskou dobu vyplnit.

Zvědavost byla brzy ukojena. Pan

starosta hned při začátku schůze prohlásil mezi jiným: „Scházíme se jako jedna rodina. Přáním mým je, aby bez nesvářů mezi stranami bylo společně a s porozuměním pracováno jediné ve prospěch obce a všeho občanstva.“ A tento svůj program zdůvodnil slovy: „Scházíme se po dlouhé přestávce, kdy rozkošem stran došlo k různým změnám, ba až ku jmenování správních komise, kterážto záležitost jistě neblahá nepřinesla naši obci žádného zvláštního prospěchu.“ s prosbou: „Aby snahy naše, společnou pílí vykonávané, byly korunovány kýženými výsledky.“

Petr Schejbal

Jednotlivé články v Týneckém zpravodaji nejsou redakčně upravovány a jsou názorem autora článku.

TÝNECKÝ ZPRAVODAJ - občasník obce Hrochův Týnec a místních částí Stíčany, Blížňovice, Blansko a Skalice

Vydává: Obecní úřad Hrochův Týnec, Smetanova 25, 538 62 Hrochův Týnec, tel.: 469 692 536,

e-mail: ou.hrochtyn@worldonline.cz, www.obechrochuvtynec.cz

Zpravodaj povolen a registrován pod č.j. 62/R-1234/99, tiskárna Silueta s.r.o. Pardubice, náklad 750 ks, neprodejný výtisk